

ULUSLARARASI TRAVMA SORU FORMU (UTSF)

GENEL BAKIŞ:

Ekteki soru formu, yalnızca travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) ve kompleks travma sonrası stres bozukluğunun (KTSSB) temel özelliklerine odaklanan kısa, basitçe ifade edilmiş bir ölçümdür ve doğrudan teşhis kurallarını kullanır. Bu soru formu, klinik faydayı en üst düzeye çıkarmak ve belirli bir rahatsızlığın temel belirtilerine odaklanarak uluslararası uygulanabilirliği sağlamak amacıyla Dünya Sağlık Örgütü'nün belirlediği ICD-11'in organizasyon ilkeleri ile uyumlu olacak şekilde geliştirilmiştir. Bu soru formu, ortak etki alanında ilgili tüm tarafların erişimine açık olarak bulunacaktır. Ölçümün değerlendirilmesi, özellikle hem TSSB hem de KTSSB için fonksiyonel bozukluğun tanımı ile ve muhtemelen ayrımlı tedavi sonucunun tahmini olması ile ilgili olabileceği için maddelerin içeriği ile ilişkili olduğundan devam etmektedir.

TEŞHİS ALGORİTMALARI aşağıdaki gibidir:

TSSB. Bir TSSB tanısının koyulabilmesi için, (1) burada ve şimdi yeniden deneyimleme, (2) kaçınma ve (3) tehdit mevcudiyeti hissi belirti kümelerindeki iki belirtiden en az bir tanesinin ve bu belirtilerle ilişkili fonksiyonel bozukluk olduğunu işaret eden en az bir göstergenin onaylanması gerekir. Bir belirti veya fonksiyonel bozukluk maddesinin onaylanması puan ≥ 2 olarak tanımlanır.

KTSSB. Bir KTSSB tanısının koyulabilmesi için, üç TSSB belirti kümesinin her birindeki iki belirtiden birinin (burada ve şimdi yeniden deneyimleme, kaçınma ve tehdit mevcudiyeti hissi) onaylanması ve üç Kendi Kendini Örgütleme Bozuklukları (Disturbances in Self-Organization / DSO) kümesinin her birindeki iki belirtiden birinin onaylanması gerekir: (1) duygusal düzensizlik, (2) olumsuz benlik kavramı ve (3) ilişkilerde bozukluk. TSSB belirtileri ile ilgili fonksiyonel bozukluğun en az bir göstergesinin onaylandığı ve DSO belirtileri ile ilgili fonksiyonel bozukluğun bir göstergesinin onaylandığı durumlarda fonksiyonel bozukluk tanımlanmalıdır. Bir belirti veya fonksiyonel bozukluk maddesinin onaylanması puan ≥ 2 olarak tanımlanır.

Bir kişiye ya TSSB ya da KTSSB teşhisi koyulabilir, ikisi birden koyulmaz. Bir kişi KTSSB kriterlerini karşılıyorsa, o kişiye ayrıca TSSB teşhisi koyulmaz. Puanlamaya ilişkin yönergeler bu belgenin sonunda mevcuttur.

Ölçüm için alınan REFERANS:

Cloitre, M., Shevlin M., Brewin, C.R., Bisson, J.I., Roberts, N.P., Maercker, A., Karatzias, T., Hyland, P. (2018). The International Trauma Questionnaire: Development of a self-report measure of ICD-11 PTSD and Complex PTSD. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 138(6), 536-546.

<http://dx.doi.org/10.1111/acps.12956>

Tunç, R. (2021). *Finalisierung der Translation und Adaption des Internationalen Traumafragebogens ins Türkische* [Finalization of the translation and adaption of the International Traumaquestionnaire into Turkish; Master thesis, University of Vienna]. E-Theses. <http://othes.univie.ac.at/67108/>

With special thanks to Prof. Lueger-Schuster for her invaluable guidance and support throughout the entire process of translating and adapting the ITQ.

DESTEKLEYİCİ YAYINLAR:

Brewin, C. R., Cloitre, M., Hyland, P., Shevlin, M., Maercker, A., Bryant, R. A., Humayun, A., Jones, L. M., Kagee, A., Rousseau, C., Somasundaram, D., Suzuki, Y., Wessely, S., Ommersen, M., Reed, G. M. (2017). A review of current evidence regarding the ICD-11 proposals for diagnosing PTSD and complex PTSD. *Clinical Psychology Review*, 58, 1-15. <http://dx.doi.org/10.1016/j.cpr.2017.09.001>

Karatzias T., Shevlin M., Fyvie C., Hyland P., Efthymiadou E., Wilson D, Roberts, N., Bisson, J. I., Brewin, C. R., Cloitre M. (2017). Evidence of distinct profiles of posttraumatic stress disorder (PTSD) and complex posttraumatic stress disorder (CPTSD) based on the new ICD-11 trauma questionnaire (ICD-TQ). *Journal of Affective Disorders*, 207, 181-187. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jad.2016.09.032>

Hyland, P., Shevlin M., Brewin C.R., Cloitre M., Downes A.J., Jumbe, S., Karatzias, T., Bisson, J. I., Roberts, N.P. (2017). Validation of post-traumatic stress disorder (PTSD) and complex PTSD using the International Trauma Questionnaire. *Acta Psychiatrica Scandinavica*. 136, 313-322. <http://dx.doi.org/10.1111/acps.12771>

Shevlin, M., Hyland, P., Roberts, N. P., Bisson, J. I., Brewin C.R. & Cloitre M. (2018). A psychometric assessment of Disturbances in Self-Organization symptom indicators for ICD-11 Complex PTSD using the International Trauma Questionnaire, *European Journal of Psychotraumatology*, 9(1). <http://dx.doi.org/10.1080/20008198.2017.1419749>

Travmaya İlişkin Uluslararası Soru Formu

Talimat: Lütfen size en çok rahatsızlık veren olayı tanımlayınız ve bu olay ile ilgili aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

Yaşadığınız olayın kısa tanımı _____

Olayı ne zaman yaşadınız? (bir tanesini daire içine alarak işaretleyiniz)

- 6 aydan daha kısa süre önce
- 6 - 12 ay önce
- 1 - 5 yıl önce
- 5 - 10 yıl önce
- 10 - 20 yıl önce
- 20 yıldan daha uzun süre önce

Aşağıda, insanların yaşamda karşılaştıkları travmatik veya stresli olaylar karşısında ortaya çıktığını bildirdikleri bir takım sorunlar yer almaktadır. Her soruyu dikkatlice okuyunuz ve geçen bir ayda her bir sorunun size ne kadar rahatsızlık verdiğini belirtmek için sağda bulunan rakamlardan birini daire içine alınız.

	<i>Hayır</i>	<i>Nadiren</i>	<i>Orta derecede</i>	<i>Epey</i>	<i>Son derece</i>
T1. Size başınızdan geçmiş olan olayı kısmen tekrar yaşatan veya doğrudan olayla alakalı olan sarsıcı rüyalar görüyor musunuz?	0	1	2	3	4
T2. Bazen yaşadığınız olayı bulduğunuz yerde ve anda yeniden yaşadığınızı hissettiren etkileyici görüntüler veya anılar aklınıza geliyor mu?	0	1	2	3	4
T3. Olayı size hatırlatan içsel etkenlerden kaçınıyor musunuz (örneğin düşünceler, duygular veya fiziksel duyular)?	0	1	2	3	4
T4. Olayı size hatırlatan dışsal etkenlerden kaçınıyor musunuz (örneğin insanlar, yerler, sohbetler, nesnelere, etkinlikler veya durumlar)?	0	1	2	3	4
T5. Aşırı uyanık, dikkatli veya tetikte misiniz?	0	1	2	3	4
T6. Diken üstünde hissediyor veya kolayca irkiliyor musunuz?	0	1	2	3	4

Yukarıda bahsedilen sorunlar geçen bir ayda şunları etkiledi mi:

T7. İlişkilerinizi veya sosyal yaşantınızı?	0	1	2	3	4
T8. İşinizi veya iş yapma becerinizi?	0	1	2	3	4
T9. Ebeveynlik, okul işleri ya da buna benzer başka faaliyetler gibi hayatınızın diğer önemli kısımlarını?	0	1	2	3	4

Aşağıda stresli veya travmatik olaylarla karşılaşan insanların bazen yaşadıklarını belirttikleri sorunlar yer almaktadır. Sorular, genellikle kendinizi nasıl hissettiğiniz, kendiniz hakkında genellikle nasıl düşündüğünüz ve başkalarıyla ilişkinizin genellikle nasıl olduğuyla ilgilidir. Her ifadenin sizin için ne kadar doğru olduğuna dair görüşünüzü belirtiniz.

<i>Bu sizin için ne kadar doğru?</i>	<i>Hiç doğru değil</i>	<i>Biraz doğru</i>	<i>Kısmen doğru</i>	<i>Epey doğru</i>	<i>Son derece doğru</i>
K1. Gergin olduğumda sakinleşmem uzun sürüyor.	0	1	2	3	4
K2. Uyuşmuş veya duygusal olarak kapalı olduğumu hissediyorum.	0	1	2	3	4
K3. Kendimi başarısız hissediyorum.	0	1	2	3	4
K4. Kendimi değersiz hissediyorum.	0	1	2	3	4
K5. Kendimi diğer insanlardan uzak veya kopuk hissediyorum.	0	1	2	3	4
K6. İnsanlarla duygusal olarak yakın ilişkiyi devam ettirmekte zorlanıyorum.	0	1	2	3	4

Duyularınızda, kendinize ve ilişkilerinize dair düşüncelerinizde yaşadığınız yukarıdaki sorunlar geçen bir ayda şunlara neden oldu mu:

K7. İlişkileriniz veya sosyal yaşamınız hakkında endişe veya sıkıntı yarattı mı?	0	1	2	3	4
K8. İşinizi veya iş yapma becerinizi etkiledi mi?	0	1	2	3	4
K9. Ebeveynlik, okul işleri ya da buna benzer başka faaliyetler gibi hayatınızın diğer önemli kısımlarını etkiledi mi?	0	1	2	3	4

1. TSSB ve KTSSB için tanısal puanlama

TSSB

T1 veya T2 ≥ 2 ise, Burada ve şimdi yeniden deneyimleme kriteri (Ye_dx) karşılanır

T3 veya T4 ≥ 2 ise, Kaçınma kriteri (Ka_dx) karşılanır

T5 veya T6 ≥ 2 ise, Tehdit mevcudiyeti hissi kriteri (Te_dx) karşılanır

VE

T7, T8 veya T9 ≥ 2 'den en az biri TSSB fonksiyonel bozukluk (TSSB-FB) kriterini karşılar

'Ye_dx' VE 'Ka_dx' VE 'Te_dx' VE 'TSSB-FB' kriterleri karşılanırsa, TSSB kriterleri de karşılanır.

KTSSB

K1 veya K2 ≥ 2 ise, Duygusal düzensizlik kriteri (DD_dx) karşılanır

K3 veya K4 ≥ 2 ise, Olumsuz benlik kavramı kriteri (OBK_dx) karşılanır

K5 veya K6 ≥ 2 ise, İlişkilerde bozukluk kriteri (İB_dx) karşılanır

VE

K7, K8 veya K9 ≥ 2 'den en az biri DSO fonksiyonel bozukluk (DSO-FB) kriterini karşılar

'DD_dx' VE 'OBK_dx' VE 'İB_dx' VE 'DSO-FB' kriterleri karşılanırsa, DSO kriterleri de karşılanır.

TSSB için kriterler karşılandığında, ancak DSO için karşılanmadığında TSSB tanısı konur.

TSSB VE DSO için kriterler karşılandığında KTSSB tanısı konur.

TSSB kriterlerinin karşılanmadığı veya yalnızca DSO kriterlerinin karşılandığı durumlarda tanı koyulmaz.

2. TSSB ve KTSSB için boyutsal puanlama

Her TSSB ve DSO belirti kümesi için puanlar hesaplanır ve TSSB ve DSO puanlarını bulmak üzere toplanır.

TSSB

T1 ve T2 için Likert puanlarının toplamı = Burada ve şimdi yeniden deneyimleme puanı (Ye)

T3 ve T4 için Likert puanlarının toplamı = Kaçınma puanı (Ka)

T5 ve T6 için Likert puanlarının toplamı = Tehdit mevcudiyeti hissi puanı (Te)

TSSB puanı = Ye, Ka ve Te'nin toplamı

DSO

K1 ve K2 için Likert puanlarının toplamı = Duygusal düzensizlik (DD)

K3 ve K4 için Likert puanlarının toplamı = Olumsuz benlik kavramı (OBK)

K5 ve K6 için Likert puanlarının toplamı = İlişkilerde bozukluk (İB)

DSO puanı = DD, OBK ve İB'nin toplamı